

223

FEBRER
2014

CEUTA, MELILLA I L'ESTRATÈGIA DE L'EUROPEÏTZACI3

Elena S3nchez-Montijano, investigadora principal, CIDOB
Eduard Soler i Lecha, Coordinador de recerca, CIDOB

Espanya, com It3lia o Gr3cia, t3 com a objectiu europeïtzar la gesti3 de les seves fronteres. S'insisteix que l'arribada d'immigrants en situaci3 irregular a les seves fronteres no 3s un problema espanyol, itali3 o grec sin3 europeu, i europea hauria de ser la resposta. D'aqu3 que davant la crisi viscuda a Ceuta i Melilla es multipliquin les peticions d'ajuda i es derivi part de la responsabilitat a Brussel·les. En el cas espanyol aquest proc3s d'europeïtzaci3 o d'elevaci3 del problema t3 tres objectius compartits amb la resta de pa3sos del sud d'Europa: primer, augmentar l'ajuda material i financera; segon, compartir la responsabilitat en la presa de decisions controvertides, i tercer, aconseguir suport de l'opini3 p3blica. Caldria sumar-hi un objectiu particular que 3s el de reafirmar la sobirania espanyola sobre les dues ciutats aut3nomes, insistint que s3n ciutats de la UE i, per tant, europees s3n les seves fronteres.

Estem davant la segona gran crisi migrat3ria dels 3ltims deu anys. Despr3s de la primera, l'any 2005, que va estar marcada amb el fenomen dels "cayucos" a Can3ries i l'increment d'intents d'entrada d'immigrants a Ceuta i Melilla, semblava que la situaci3 s'hagu3s estabilitzat. No obstant aix3, aquesta segona crisi que va comen3ar a la tardor de 2012 demostra com el fenomen 3s ben viu. D'una banda, s'han diversificat les vies d'entrada de persones a Ceuta i Melilla, amb nous m3todes com els "cotxes kamikazes", l'arribada nedant o el salt de tanques de manera coordinada per part de centenars de persones, o amb l'obertura de nous punts d'entrada a trav3s de les illes Chafarinas, Alboran i els penyals d'Alhucemas. D'altra banda, les m3fies s'han professionalitzat; avui compten amb grups organitzats que treballen des dels pa3sos d'origen, tr3nsit i destinaci3, i fins i tot coneixem l'exist3ncia de tarifes fixes establertes en el tr3fic de persones. A m3s, hi ha indicis de que els immigrants subsaharians no veuen Ceuta i Melilla nom3s com la porta d'entrada a la UE, sin3 que aquestes dues petites ciutats comencen a ser en si mateixes "Eldorado" que tant anhelan.

Davant d'aquesta realitat, Espanya ha intentat limitar al m3xim l'entrada d'immigrants a trav3s d'aquests dos enclavaments. Primer, incrementant les mesures de seguretat, com demostra l'augment de l'al3ada de les tanques que separen

les ciutats autònomes del Marroc o la recent instal·lació de les polèmiques concertines i de càmeres d'infrarojos per detectar el moviment de persones. Segon, augmentant la col·laboració amb el Marroc en la gestió dels immigrants que es troben assentats en territori marroquí. I, finalment, demanant col·laboració a una UE que contínuament recorda als Estats membres que ells, i només ells, són els responsables de gestionar les seves pròpies fronteres en el marc de l'acord Schengen.

Per justificar algunes de les mesures més polèmiques, el govern utilitza xifres del Ministeri de l'Interior que diuen que prop de 40.000 persones estarien assentades al Marroc tractant d'entrar a Ceuta i Melilla. Tanmateix, les ONG que treballen sobre el terreny neguen categòricament aquestes xifres, i amb prou feines parlen de diversos centenars. Malgrat aquest creuament de xifres, va calant el sentiment d'invasió, especialment entre els residents d'aquestes dues ciutats. Un sentiment que s'alimenta no només amb declaracions sinó amb la cobertura dels mitjans de comunicació de l'entrada de grups d'immigrants o de les imatges en infrarojos de persones esperant per creuar la frontera. A Ceuta i a Melilla aquest temor adquireix una dimensió especial per la permanent reivindicació marroquina sobre aquestes dues ciutats.

Des de sempre, però molt especialment amb aquesta última crisi la tensió política ha anat en augment. El Partit Popular no fa cap tipus d'autocrítica sobre la mort de quinze immigrants que van ser dissuadits amb pilotes de goma per la Guàrdia Civil quan intentaven entrar a Ceuta nedant. Bona part de la resta de forces polítiques censuren aquesta actuació, demanen responsabilitats i dimissions. En aquesta línia, la Comissió Europea, i en concret, la Comissària europea d'Interior, Cecilia Malmström, també ha demanat explicacions al govern.

Precisament perquè el govern ni pot ni vol fer front a aquestes responsabilitats en solitari està fent tot el possible per compartir-les amb la Unió Europea. Si ho aconsegueix potser contribueixi a reduir la tensió política a Espanya i especialment a les dues ciutats autònomes però el problema, europeïtzat o no, seguirà existint. Del que es tracta, doncs, és de gestionar-lo de forma compartida, i si el que es vol és que la UE accepti assumir part de la càrrega s'ha de reconèixer que no s'ha actuat bé en aquesta última crisi a Ceuta i que la legalitat i el respecte a la dignitat humana és una línia vermella que ni Espanya ni la UE han de creuar.